

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 5 Mart 2026
Sayı: 1759

10/3896

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Araç muayene hizmetlerinin zorunlu kamu hizmeti niteliği, bu hizmetin imtiyaz devri yoluyla özelleştirilmesinin kamu yararı bakımından sonuçları, araç muayene ücretlerindeki artışların yurttaşlara yansımaları, ücret belirleme yönteminin yürürlükteki mevzuat çerçevesinde etkileri, gecikme halinde uygulanan mali yükler, hizmete erişim ve denetim sorunları ile 2027 yılında sona erecek mevcut imtiyaz dönemi sonrasında planlanan yeni dönemin kamu yararı, eşitlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri yönünden incelenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe BANKOĞLU
Bartın Milletvekili

Aysel Javan
Ankara Milletvekili

Gülizar BİÇER KARACA

Denizli Milletvekili

S. SUCİMEZ
Sibel Suicmez
Trabzon Milletvekili

1759 Sağlık Meclis Anayasa Önergesi

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Cumhur UZUN	MUGLA	
Nail GILER	Kocaeli	
Kadim Durmaz	Tokat	
Senif ALPACI	Denizli Mr.	
Hasan AZTERK	Bursa Mr.	
İlhami Özcan AYGÜN	Tekirdağ Mr.	
Yunus Emre	İstanbul	
Bilal BİLİCİ	Adana	
Ümit ÖZKALE	İzmir	
Utku Gökçören	Eskişehir	
İnan Akgün ALP	Kars Mr.	
Mehmet GÖZEMANŞİR	Hatay Mr.	
Gökem ÖZCAN	Muğla Mr.	
Namık TAN	İstanbul Mr.	
Hikmet Yalın Halıcı	İsparta	
Evrim Karakoz	Aydın	
Veli Ağbaba	Malatya Mr.	
Servet Mullaoglu	Hatay	
Hilseym YILMAZ	Aydın Mr.	

GEREKÇE ÖZETİ

Araç muayenesi, yurttaşın tercihi bırakılmış bir piyasa hizmeti değil; trafik güvenliği ve can güvenliği bakımından zorunlu bir kamu hizmetidir. Bu nedenle araç muayene hizmetlerinde ücret düzeyi, hizmete erişim, denetim ve tahsilat rejimi sosyal devlet ilkesi, kamu yararı, eşitlik ve adil maliyet ölçütleri çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Araç muayene hizmetleri 2004 yılında iki bölge halinde yapılan ihale sürecini takiben imtiyaz devri modeliyle yürütülmüş; mevcut imtiyaz dönemi 15 Ağustos 2007'de başlamış ve 14 Ağustos 2027'de sona erecek şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte 613,5 milyon ABD doları teklifin peşin ödeme indirimiyle 552,15 milyon ABD dolarına indiği; 2027 sonrası için de yeniden 20 yıllık imtiyaz döneminin planlandığı ve 2025 yılında yapılan ihalede iki bölge için 830 milyon ABD doları ve 890 milyon ABD doları düzeyinde tekliflerin oluştuğu kamuoyuna yansımıştır. Zorunlu bir kamu hizmetinde bu modelin yurttaş lehine sonuç üretip üretmediği TBMM denetimini gerektirir.

Binek otomobil, minibüs ve kamyonet grubunda araç muayene ücreti 2016 yılında 191,16 TL iken 2026 yılında 3.288,00 TL'ye çıkmıştır. Bu, yaklaşık on yıllık dönemde yaklaşık yüzde 1.620 artış demektir. 2016-2025 döneminde aynı gruptaki muayene ücreti artışı yaklaşık yüzde 1.271 iken, 2016-2025 döneminde kümülatif resmi TÜFE artışı yaklaşık yüzde 1.203,6 düzeyindedir. Ücretler mevzuat gereği yeniden değerlendirilme oranına bağlı artıyor olsa da, ortaya çıkan sonuç yurttaşın bütçesine doğrudan ve ağır biçimde yansımaktadır. 2918 sayılı Kanununun 35 inci maddesi uyarınca muayene süresi geçirilen her araçtan gecikilen her ay ve ay kesri için muayene ücretinin yüzde 5 fazlası alınmaktadır. Bu nedenle araç muayene hizmetlerinin özelleştirme ve imtiyaz modeli, ücret artışları, gecikme rejimi, kamu payı ve şeffaflık boyutları ile 2027 sonrası yeni dönemin yurttaş lehine nasıl yapılandırılması gerektiğinin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

GEREKÇE

Araç muayenesi, trafikte can ve mal güvenliğinin sağlanması bakımından zorunlu ve kamusal niteliği tartışmasız bir denetim hizmetidir. Yurttaşların bu hizmetten yararlanıp yararlanmamayı tercih etme imkanı bulunmamaktadır; muayene, yasal bir yükümlülüktür. Bu nedenle araç muayene hizmetlerinin sunum modeli, ücretlendirme rejimi, erişilebilirliği, denetimi ve yurttaşlara yansıyan mali sonuçları sosyal devlet ilkesi, kamu yararı, eşitlik ve adil maliyet ölçütleri çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Araç muayene hizmetleri, 20 Aralık 2004 tarihinde iki bölge halinde yapılan ihale sürecini takiben imtiyaz devri modeliyle yürütülmeye başlanmış; 20 yıllık mevcut imtiyaz dönemi 15 Ağustos 2007 tarihinde başlamış ve 14 Ağustos 2027 tarihinde sona erecek şekilde kurgulanmıştır. Kamuoyuna yansıyan bilgiler çerçevesinde, söz konusu ihalede 613,5 milyon ABD doları teklif verilmiş; peşin ödeme indirimi uygulanmasıyla devir bedeli 552,15 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu bedelin bugünkü kur düzeyleriyle nominal karşılığı çok yüksek bir TL büyüklüğüne işaret etmektedir. Ancak kamusal tartışmanın esası, tek seferlik devir gelirinin, zorunlu bir kamu hizmetinden yıllar içinde oluşan sürekli tahsilat ve parasal hacim karşısında kamu ve yurttaş lehine dengeli bir model üretilip üretilmediği noktasındadır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 35 inci maddesi uyarınca araç muayene ücretleri her takvim yılı başından geçerli olmak üzere yeniden değerlendirilme oranı esas alınarak artırılmakta; muayene süresi geçirilen her araçtan gecikilen her ay ve ay kesri için muayene ücreti yüzde 5 oranında fazla tahsil edilmektedir. Aynı maddede, muayene ücreti olarak doğrudan elde edilen hasılat tutarı toplamının katma değer vergisi hariç olmak üzere ilk üç yıl yüzde 30'u, sonraki yedi yıl yüzde 40'ı, daha sonraki on yıl yüzde 50'si ile yüzde 5 olarak fazla tahsil edilen tutarın tamamının Hazine payı olarak ödenmesine ilişkin düzenleme de yer almaktadır. Bu çerçevede, araç muayene hizmetinin yalnızca teknik bir uygunluk denetimi olmadığını; aynı zamanda kamu geliri tasarımı, yurttaş maliyeti ve sosyal etkileri bulunan bir kamu politikası alanı olduğunu göstermektedir.

Binek otomobil, minibüs ve kamyonet grubunda araç muayene ücretlerindeki artışın boyutu dikkat çekicidir. Bu grupta muayene ücreti 2016 yılında 191,16 TL iken 2017 yılında 198,24 TL'ye, 2018 yılında 226,56 TL'ye, 2019 yılında 279,66 TL'ye, 2020 yılında 342,20 TL'ye, 2021 yılında 372,88 TL'ye, 2022 yılında 507,40 TL'ye, 2023 yılında 1.130,44 TL'ye, 2024 yılında 1.821,60 TL'ye, 2025 yılında 2.620,80 TL'ye ve 2026 yılında 3.288,00 TL'ye yükselmiştir. Buna göre 2016-2025 döneminde artış yaklaşık yüzde 1.271, 2016-2026 döneminde artış ise yaklaşık yüzde 1.620 düzeyine ulaşmıştır.

Ücret artışlarının değerlendirilmesinde resmi TÜFE ile karşılaştırma yapılması gereklidir. Yıl sonu resmi TÜFE oranları 2016 için yüzde 8,53; 2017 için yüzde 11,92; 2018 için yüzde 20,30; 2019 için yüzde 11,84; 2020 için yüzde 14,60; 2021 için yüzde 36,08; 2022 için yüzde 64,27; 2023 için yüzde 64,77; 2024 için yüzde 44,38; 2025 için yüzde 30,89 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranların bileşik etkisi dikkate alındığında 2016-2025 döneminde kümülatif TÜFE artışı yaklaşık yüzde 1.203,6 düzeyindedir. Aynı dönemde binek otomobil grubundaki muayene ücretinin artışının yaklaşık yüzde 1.271 düzeyine ulaşması, ücret artışlarının uzun dönemde genel tüketici enflasyonunun da üzerine çıktığını göstermektedir. Bunun yanında, özellikle belirli yıllarda görülen sıçramalı artışların hane halkı bütçesi üzerindeki etkisi ayrıca değerlendirilmelidir; zira yurttas açısından mali baskı çoğu zaman uzun dönem ortalamadan ziyade kısa sürede gerçekleşen yüksek oranlı artışlarla hissedilmektedir.

Muayene bedeline ek olarak, gecikme halinde her ay için yüzde 5 fazla tahsilat kuralı toplam mali yükü büyötmektedir. Bu mekanizmanın sosyal etkisi, geçmiş yıllarda geçici düzenleme ve yapılandırmalarla farklı hesaplama yöntemlerinin uygulanmış olmasından da anlaşılmaktadır. 2021 yılında 7326 sayılı Kanun kapsamında ve 2023 yılında 7440 sayılı Kanun kapsamında, belirli dönemlerde yüzde 5 fazla yerine Yİ-ÜFE aylık değişim oranları ve belirli dönem için aylık yüzde 0,75 esasına dayalı hesaplama yöntemleri uygulanmıştır. Bu durum, yürürlükteki yüzde 5 mekanizmasının bazı dönemlerde yurttaslar bakımından ağır sonuçlar doğurduğu ve kamu otoritesinin dönemsel olarak bu yükü azaltma ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Bu nedenle gecikme rejiminin,

zorunlu kamu hizmetine erişimi fiilen zorlaştıran bir maliyet sarmalına dönüşüp dönüşmediği, sosyal devlet ilkesi çerçevesinde incelenmelidir.

Araç muayene hizmeti, niteliği gereği araçların bakım ve onarımını yapan bir hizmet olmayıp teknik uygunluk denetimi ve muayene işlemi sunmaktadır. Buna rağmen ücret düzeylerinin yurttaşlar bakımından ağırlaşması, hizmetin kapsamı ile ücret seviyesi arasındaki dengenin kamu yararı yönünden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Kamusal denetim hizmetlerinde amaç, yurttaşın güvenliğini sağlayan erişilebilir ve adil bir sistem kurmaktır; yurttaş sistem dışına iten veya yükü katlayan bir maliyet rejimi kamu yararı bakımından sorgulanmalıdır.

Araç muayene sayılarının milyonlar düzeyinde olması, ücret tarifesindeki her değişikliğin çok geniş bir yurttaş kitlesini ve çok yüksek bir parasal hacmi etkilediğini ortaya koymaktadır. Kamuoyuna yansıyan resmi veriler çerçevesinde istasyonlarda 2023 yılında 12.458.643, 2024 yılında 12.559.180, 2025 yılında 13.334.583 araç muayene edilmiştir. Sadece ölçeği göstermek bakımından, binek otomobil grubu tarifesi esas alınarak basit çarpım yapıldığında dahi 2023 yılı için yaklaşık 14,1 milyar TL, 2024 yılı için yaklaşık 22,9 milyar TL, 2025 yılı için yaklaşık 35,0 milyar TL büyüklüğünde bir parasal hacim ortaya çıkmaktadır. 2026 tarifesi ve 2025 yılı muayene edilen araç sayısı üzerinden aynı ölçek hesabı yapıldığında dahi yaklaşık 43,8 milyar TL büyüklüğüne işaret eden bir hacim görülebilmektedir. Araç sınıf dağılımı, tekrar muayene oranları, istisnalar ve farklı muayene türleri dikkate alındığında gerçek toplam hasılatın ve kamu payı tutarlarının daha sağlıklı biçimde hesaplanacağı açıktır; ancak mevcut haliyle dahi bu alanın TBMM denetimi bakımından yüksek önem taşıdığı anlaşılmaktadır.

Bunun yanında, kamuoyuna yansıyan haber ve başvurular kapsamında kredi kartı ile ödeme sırasında tahsilat farkı veya komisyon uygulaması, randevuya erişim, istasyon kapasitesi ve bölgesel dağılım gibi başlıklarda yurttaş şikayetleri yoğunlaşmaktadır. Mevcut imtiyaz döneminin 14 Ağustos 2027 tarihinde sona erecek olması, konuyu daha da güncel hale getirmektedir. 2027-2047 dönemine ilişkin yeni ihale sürecinde birinci bölge için 830 milyon ABD doları, ikinci bölge için 890 milyon ABD doları düzeyinde tekliflerin

oluştugu ve yeni dönemin 20 yıllık imtiyaz modeliyle yürütülmesinin planlandığı kamuoyuna yansımıştır. Bu noktada yalnızca geçmiş dönemin sonuçlarını tartışmak yeterli değildir; 2027 sonrası dönemde ücret oluşum mekanizmasının yurttaş lehine nasıl denetleneceği, fiili tekel niteliğinin kamu yararı aleyhine sonuç üretmesini önleyecek araçların neler olacağı, şeffaflık ve hesap verebilirlik standartlarının nasıl güvence altına alınacağı, kamu payı ile yurttaş maliyeti arasındaki dengenin nasıl kurulacağı ve hizmet kalitesinin hangi kamusal denetim mekanizmalarıyla güvence altına alınacağı TBMM denetiminin konusu olmalıdır.

Bu bağlamda açılacak bir Meclis Araştırmasıyla; araç muayene hizmetlerinin imtiyaz devri modeliyle yürütülmesinin kamu yararı üzerindeki etkileri, devir bedeli ile yıllar içinde oluşan tahsilat ölçeği arasındaki dengenin kamu lehine olup olmadığı, binek otomobil grubu başta olmak üzere ücret artışlarının resmi TÜFE ve yaşam maliyeti karşısındaki etkileri, yeniden değerlendirme ve gecikme tahsilatı mekanizmalarının sosyal sonuçları, Hazine payı uygulamasının etkinliği, işletmeci ve alt işletmeci yapısında mali şeffaflık ve karlılık incelemeleri, hizmete erişim ve denetim sorunları ile 2027 sonrası yeni dönemin eşitlik, adalet, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri bakımından nasıl yapılandırılması gerektiği bütünlüklü biçimde ortaya konulabilecektir.

İşbu sayılan gerekçelerle; araç muayene hizmetlerinin zorunlu kamu hizmeti niteliği çerçevesinde imtiyaz devri yoluyla yürütülmesinin kamu yararı bakımından sonuçlarının, binek otomobiller başta olmak üzere araç muayene ücretlerindeki artışların ve resmi TÜFE karşısındaki seyrinin, gecikme halinde uygulanan mali yüklerin, hizmete erişim ve denetim süreçlerinde yaşanan sorunların, kamu payı ile yurttaş maliyeti arasındaki dengenin ve 2027 yılında sona erecek mevcut imtiyaz dönemi sonrasında planlanan yeni dönemin eşitlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri yönünden tüm boyutlarıyla araştırılması, mevcut uygulama ve politikaların etkililiğinin değerlendirilmesi ve alınması gereken idari ve yasal önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması amaçlanmaktadır.

